

Nr 105.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående anställande av en extra föredragande inom sjöförsvarsdepartementet; given Stockholms slott den 25 februari 1913.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgiva,

att till arvode åt en extra föredragande i sjöförsvarsdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli må från och med den 1 juni 1913 tillvidare intill 1914 års utgång av tillgängliga medel utbetalas ett belopp av sextusenåttahundra kronor för år räknat, att ersättas från femte huvudtitelns allmänna besparingar.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Jacob Larsson.

*Utdrag av protokollet över sjöförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 25 februari 1913.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAUFF,
Statsråden: SCHOTTE,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
LARSSON.

Departementschefen, statsrådet Larsson anförde härefter.

Den för sjöförsvarsdepartementets kansliexpedition gällande staten upptager, på sätt av 1878 års riksdag fastställdes, 1 expeditionschef, 2 kanslisekreterare och 1 registrator.

Organisatoriskt sett utgör departementet en enda byrå med expeditionschefen såsom byråchef. Dock åligger det den ene av de båda kanslisekreterarna, vilken därtill av departementschefen förordnats, att utöver de honom såsom kanslisekreterare tillhörande göromål tillika fullgöra en del åligganden, vilka i övriga statsdepartement tillkomma byråchef. Härför åtnjuter denne kanslisekreterare ett särskilt i staten av 1878 års riksdag uppfört arvode å 1,000 kronor.

Enligt en sedan lång tid tillbaka tillämpad indelningsgrund ombesörjer denne kanslisekreterare föredragning av ärenden, vilka hänföra sig till den under femte huvudtiteln upptagna avdelningen för handeln, ävensom frågor rörande undervisningsanstalter vid marinen, skeppsmätning, pensioner, understöd samt utflyttning av värnpliktiga. Övriga ärenden tillhöra expeditionschefens föredragning. Förutom de med själva expeditionschefsämbetet förenade göromålen har expeditionschefen i detta departement sålunda att bestrida en byråchefs åligganden.

Det nu anförda gäller om ärenden, vilka beredas till föredragning inför Kungl. Maj:t i statsrådet. Vad beträffar de mål, vilka numera till-

höra regeringsrättens avgörande, föredragas de av en bland amanuenserna i departementet. Även i det följande kommer jag med min framställning icke att avse detta arbete för regeringsrätten.

För belysande av den arbetsmängd, som påvilar de i statsrådsberedningen föredragande inom sjöförsvarsdepartementet, anhåller jag att få hänvisa till följande statistik över ärenden, som på föredragning av departementet avgjorts av Kungl. Maj:t i statsrådet under ett antal år av tidsperioden 1878—1912.

År	Antal ärenden å expediti- ons- chefens rotel.	Antal ärenden å föredragande kanslisekrete- rarens rotel.	Summa ärenden.
1878	231	105	336
1879	220	102	322
1882	207	100	307
1887	189	63	252
1892	226	122	348
1897	321	149	470
1899	357	181	538
1900	308	159	467
1901	343	157	500
1902	459	155	614
1903	483	171	654
1904	407	173	580
1905	521	190	711
1906	499	168	667
1907	577	188	765
1908	678	180	858
1909	609	192	801
1910	743	182	925
1911	652	187	839
1912	782	216	998

I ovannämnda siffror äro icke inräknade ansökningar om understöd från invalidhusfonden samt värnpliktigas ansökningar att få utflytta ur riket, enär dessa ärendens föredragning sker mera summariskt. Under åren 1910—1912 utgjorde dessa ärenden enligt diariet över inkommande handlingar sammanlagt respektive 870, 756 och 721.

Frånsett nyssberörda ärenden angiva siffrorna i förestående tabell antalet punkter i statsrådsprotokollen över sjöförvarsärenden för ifrågasvarande år. Härav följer, att siffrorna motsvara större antal inkomna ärenden, då ej sällan inträffar, att flera under särskilda nummer inkomna ärenden avgöras i ett sammanhang. Särskilt är att märka, huru som departementets årliga bidrag till statsverkspropositionen, vilket här redovisas såsom ett ärende, i sig innefattar en mångfald genom särskilda skrivelser inkomna ärenden.

För bedömande av den arbetskvantitet, som åligger de föredragande i sjöförvarsdepartementet, är även av betydelse att beakta omfattningen av de Kungl. propositioner, som därifrån avlåtits till Riksdagen. Dylikt propositionstryck utgjorde, oberäknat departementets bidrag till tionde (förr nionde) huvudtiteln, under nedannämnda år följande antal sidor:

år 1878	.....	55 sidor
» 1879	.....	53 »
» 1890	.....	33 »
» 1900	.....	179 »
» 1905	.....	217 »
» 1910	.....	311 »
» 1911	.....	472 »
» 1912	.....	412 »

Arbetet med beredandet och uppsättandet av propositioner utföres till största delen av expeditionschefen ensam.

Då expeditionschefen eller föredragande kanslisekreteraren har semester eller av annan anledning fullständig ledighet, ombesörjes all föredragning av den, som utövar expeditionschefsämbetet, likasom föredragande kanslisekreteraren de tider, då expeditionschefen för beredande av riksdagsärenden åtnjutit ledighet från övriga göromål, svarat för föredragning av samtliga mål, varmed expeditionschefen ej tagit befattning. Anledningen härtill är att söka i förutnämnda frånvaro av byråindelning i departementet. Till följd av nyssnämnda förhållanden har föredragningen lång tid, stundom ända intill sex månader, av året ombesörjts av endast en person. Under de två sista åren har det dock befunnits nödvändigt att under sådana perioder uppdraga åt en amanuens att efter eget åtagande under den brådaste tiden mot årskiftet biträda med föredragning av en del ärenden, för vilket arbete han bekommit en mindre gratifikation av femte huvudtitelns anslag till extra utgifter.

Vad jag förut meddelat, synes mig ganska tydligt giva vid handen, att organisationen av departementet icke numera är tillfredsställande med hänsyn till den betydande arbetskvantitet, som för närvarande åligger de föredragande i departementet. Expeditionschefen, vilken har att bestrida byråchefers göromål till en omfattning, som fullt motsvarar byråchefers i andra departement åligganden, upptages härav i sådan utsträckning, att svårighet ej sällan kan uppstå för honom att ägna tillräckligt arbete åt förekommande större utredningar och förslag av ekonomisk eller organisatorisk art ävensom övriga göromål av beskaffenhet att särskilt tillkomma innehavare av expeditionschefens ämbete. Då expeditionschefen åter är ledig från sitt ämbete eller uteslutande upptagen av vissa ärenden, såsom uppsättande av propositioner till Riksdagen, har den då i departementet såsom expeditionschef tjänstgörande kanslisekreteraren, som därvid i regel ensam svarar för alla de löpande ärendenas föredragning, ett med stort ansvar förenat arbete, som ofta överstiger måttet av vad lämpligen kan fordras.

I detta sammanhang vill jag icke underlåta att framhålla, att, ehuru icke någon ökning av den ordinarie personalen i departementet skett sedan statens fastställande år 1878, departementets anvisning till amanuenser, skrivbiträden och extra vaktmästare höjts dels år 1903 och dels år 1908, varigenom bland annat möjlighet beretts att öka antalet fast avlönade amanuenser från 1 till 3. Denna ökning av avlönade lägre tjänstemän kan dock icke sägas hava medfört någon mera nämnvärd minskning i de arbetsuppgifter, som åligga de föredragande i departementet.

För en tillfredsställande ordning av arbetet med ärendenas beredning och föredragning framställer sig ur organisationssynpunkt såsom närmast liggande att upprätta en ny byrå med ett kansliråd såsom chef. Härigenom skulle sålunda ett kanslirådsämbete tillkomma, men å andra sidan förenämnda nu till en kanslisekreterare utgående arvode å 1,000 kronor kunna indragas. Efter inrättande av ett kanslirådsämbete skulle dess innehavare kunna åläggas större delen av föredragningen, varigenom expeditionschefens arbete i detta avseende lämpligen skulle kunna begränsas. Därjämte skulle med en sådan anordning vid ledighet eller förordnande å högre befattning för kanslirådet ersättare för honom kunna förordnas och således antalet föredragande alltid uppgå till 2.

Med hänsyn till den pågående utredningen rörande statsdepartementens ombildning lär dock inrättandet av en ny ordinarie befattning självsagt icke kunna ifrågasättas. Emellertid synes mig oavvisligt, att de för föredragning avsedda arbetskrafterna inom departe-

mentet förstärkas, därest icke arbetets jämna gång skall förryckas och fara uppstå, att ärendenas avgörande över hövan försenas. Den framlagda statistiken över i statsrådet avgjorda ärenden samt omfattningen av riksdagspropositioner utvisar, att arbetet successivt stegrats och för närvarande nått en omfattning, som utgör väl tre gånger så mycket som år 1878. Om sålunda redan de nuvarande förhållandena torde motivera en ökning av arbetskrafterna, synes utvecklingen under den närmare framtiden, sådan den nu med tämligen stor grad av sannolikhet kan beräknas, än starkare göra ökningen behöflig. Då resultaten av departementalkommitterades samt försvarsberedningarnas verksamhet framläggas, förestå säkerligen därav föranledda arbeten av stor och maktpåliggande omfattning i departementet, vilka icke torde kunna medhinnas av de nuvarande föredragandena i förening med andra göromål. I detta sammanhang anser jag mig böra erinra, att föredragande kanslisekreteraren, som under detta år fyller 64 år, sålunda befinner sig i en ålder, då en ökning av förutvarande arbetsbörda icke skäligen bör för honom ifrågasättas.

I anslutning till det ovan anförda håller jag före, att, i likhet med förhållandet i andra departement, inom vilka dylikt behov av ökad arbetskraft gjort sig gällande och jämväl blivit tillgodosett, denna angelägenhet bör beträffande sjöförvarsdepartementet provisoriskt ordnas, därigenom att i departementet anställas en extra föredragande. I överensstämmelse med det ersättningsbelopp, som utgår till en extra föredragande inom lantförvarsdepartementet, skulle för sådan förstärkning av arbetskrafterna i sjöförvarsdepartementet erfordras ett belopp av 6,800 kronor för år räknat.

Anslag för ändamålet torde nu böra äskas för tiden från och med den 1 juni innevarande år till och med utgången av nästkommande år, och kan den erforderliga kostnaden lämpligen bestridas från femte huvudtitelns allmänna besparingar.

Jag hemställer fördenskill, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgiva, att till arvode åt en extra föredragande i sjöförvarsdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli må från och med den 1 juni 1913 tillsvidare intill 1914 års utgång av tillgängliga medel utbetalas ett belopp av sextusenåttahundra kronor för år räknat, att ersättas från femte huvudtitelns allmänna besparingar.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till Riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Gunnar Åkerman.
